

Zwei, Drei." Ingen kan sige, hvad Gavn Manden har af denne Læsen og Skriven i det 14de Aar, som er glemt til det 20de; men derimod kan Enhver sige, hvortil det gavner, at det unge Menneske af Almuestanden tidlig vænner sig til den Art Virksomhed i Livet, hvorved han skal erhverve sig først sit Livs Ophold og dernæst sin borgerlige Stilling.

Sass: Jeg skal kun bemærke, at, hvis vort Lovforslag gik ud paa at affkaffe Muletsystemet, da kunde jeg finde nogen Mening i et saadant Ændringsforslag som det foreliggende, om ikke just ganske saaledes, som det lyder, saa dog omtrent saaledes; men, da just Lovforslaget ikke gaaer ud paa at affkaffe Muletsystemet, men at lade det bestaae, og da der fremdeles forudsættes, at ethvert Barn, enten det er meget eller lidet skoleføgende eller slet ikke, skal prøves ved Halvaarsexamen, saa troer jeg, at der er mere end Garantie nok for vedkommende Skolebestyrelse til at bedømme, om den vil anvende nogen Tvang før end det 14de Aar paa vedkommende Barns Forældre for at bringe dem til at lade det gaae i Skole, og at der slet ikke behøves at tages Hensyn til Noget, naar Barnet har fyldt sit 14de Aar.

Condrup: Hvad enten det stillede Ændringsforslag strider mod Forslagets Hovedhensyn eller ikke, saa troer jeg dog, at der er et andet Hensyn, som vi ikke bør tabe af Sigte, nemlig Hensynet til Oplysningen, og jeg skal derfor tillade mig at yttre et Par Ord i samme Anledning, som den ærede Rigsdagsmand for Randers, hvem jeg ellers ikke pleier at samstemme med; thi, skulde ethvert Barn i det 14de Aar aldeles udskrives af Skolen, uden Hensyn til enten det har de fornødne Kundskaber, selv i Religion, eller ikke, og uden Hensyn til, om dets mulige Umodenhed hidrører fra Forsømmelse eller fra Mangel paa gode Cyner, da troer jeg, at vi ville vedtage en Forandring, hvis skadelige Følger vi ikke ville kunne beregne, i det Mindste anseer jeg en saadan Forandring for meget skadelig, og agter derfor at stemme for det Ændringsforslag, som er stillet af de 15 Medlemmer; thi, selv naar dette vedtages, opnaaes dog ved Loven det, som jeg anseer for ønskeligt og gavnligt, nemlig at ethvert Barn herefter kan udskrives

af Skolen i 14 Aars Alderen, naar dets Umodenhed alene hidrører fra svage og indskrænkede Naturevner og ikke fra forsømmelig Skolegang.

Ballentin: For mit eget Vedkommende er jeg virkelig ikke bleven meget overrasket ved den gentale Fremstilling, vi nylig hørte af den ærede Rigsdagsmand for Holbæk Amts 2den Valgfreds (Tscherning); thi jeg har allerede tidligere havt Lælighed til at høre flere Bemærkninger af ham om Undervisningsvæsenet i det Hele, som meget vel stemme overens dermed. Man kan meget godt indrømme, at det er et Vidnesbyrd om en særdeles Dygtighed og en sjelden Begavethed, naar man uden at gaae de sædvanlige Veie endog iler langt forud for dem, der maae nøies med at slæbe sig frem ad disse; men jeg veed ogsaa at den ærede Rigsdagsmand bryder sig saa lidet om Consequenter, at det Intet vilde hjælpe, om man af disse vilde godtgjøre den almindelige Hovedsætnings Uholdbarhed.

Jeg troer forøvrigt ikke, at der her er saa stor Strid, hvis der ellers er Tale om Principer, som det synes mellem ham og mig. Han talte, som om der ved Ændringsforslaget var kommet et Tidssystem ind i Loven ved Siden af et Kundskabsystem; men jeg troer, at i den foreliggende Lov ere allerede disse 2 Systemer, om jeg maa bruge dette Udtryk, blandede imellem hinanden; thi i den anden Paragraph tales der om, at ved det 13de Aar kan Barnet udskrives, naar det dertil er værdigt. Her bliver altsaa Hensynet til Kundskabsystemet det overvejende; men i den 3die Paragraph gaaer man over til aldeles at bortkaste dette Hensyn. Jeg kan ikke troe, at Nogen skulde være af den Mening, at, naar et Barn godtgjør ved Examen at være i Besiddelse af Kundskaber ved det 14de Aar, man da vilde nægte Barnet det, som man har indrømmet dem alle i det 13de Aar. Overhovedet troer jeg ikke, at der i Loven er nogen Tale om, at man vilde fremtvinge dette Gens, Zwei, Drei, hvori den ærede Folkethingmand for Holbæk Amts 2den Valgfreds finder det Characteristiske ved det bestaaende Skolevæsen, og ansee det alene for det, som skulde afgive Maalestoffet for, om